

Niet-bindende richtsnoeren voor de kappersbranche

Juni 2021

EUROPESE COMMISSIE

Directoraat-generaal Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie
Directoraat Arbeidsomstandigheden en sociale dialoog
Eenheid voor gezondheid en veiligheid op het werk
Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk
Europese Commissie
B-1049 Brussel

E-mail: EMPL-C2-UNIT@ec.europa.eu

Niet-bindende richtsnoeren voor de kappersbranche

Manuscript voltooid in juni 2021

Dit document is opgesteld in opdracht van de Europese Commissie, maar geeft alleen de standpunten van de auteurs weer. De Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enige gevolgen voortvloeiend uit het gebruik van dit document. Meer informatie over de Europese Unie is beschikbaar op internet (<http://www.europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2022

© Europese Unie, 2022

Het beleid inzake hergebruik van documenten van de Europese Commissie is geregeld bij Besluit 2011/833/EU van de Commissie van 12 december 2011 betreffende het hergebruik van documenten van de Commissie (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Tenzij anderszins vermeld, is hergebruik van dit document toegestaan krachtens de Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)-licentie (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Dit betekent dat hergebruik is toegestaan, mits de bron correct wordt aangegeven en eventuele wijzigingen worden vermeld.

Voor het gebruik of de reproductie van onderdelen die geen eigendom zijn van de Europese Unie, kan het nodig zijn de rechthebbenden rechtstreeks om toestemming te vragen.

NL PDF

ISBN 978-92-76-42376-8

doi: 10.2767/941881

KE-01-21-346-NL-N

Inhoud

Opmerkingen vooraf	6
1. Risicobeoordeling in het algemeen.....	7
1.1. Wettelijke verplichting: Kaderrichtlijn 89/391/EEG	7
1.2. Risico's en gevolgen.....	7
1.3. Risicobeoordeling: een instrument voor risicobeheersing.....	9
2. Specifieke aspecten van veiligheid en gezondheid op het werk in de kappersbranche	12
2.1. Werkplek.....	12
2.2. Opleiding en onderwijs	13
2.3. Aandoeningen van het bewegingsapparaat.....	13
2.3.1. Inrichting van de werkplek en adequate uitrusting.....	14
2.4. Huidziekten	15
2.4.1. Preventie- en beschermingsmaatregelen.....	16
2.5. Ademhalingsproblemen	18
2.6. Tinnitus, gehoorbeschadiging en vermoeidheid als gevolg van lawaai op het werk	19
Lijst van nuttige links.....	20

Opmerkingen vooraf

Het opstellen van niet-bindende richtsnoeren voor de kappersbranche maakt deel uit van een reeks gezamenlijk overeengekomen activiteiten ter ondersteuning van een autonome uitvoering van de Europese kaderovereenkomst inzake de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk in de kappersbranche.

Dit concept is door het directoraat-generaal Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie opgesteld overeenkomstig de conclusies van de besprekingen tijdens de vergaderingen met de sociale partners op 26 maart 2019, 5 december 2019, 15 september 2020, 2 december 2020 en 29 maart 2021.

Alle elementen die de sociale partners relevant achten, zijn in deze conceptbrochure opgenomen. Om het kort en eenvoudig te houden, worden ze echter niet allemaal uitgediept.

Er werd besloten deze publicatie te richten tot de nationale overheidsdiensten (waaronder de nationale arbeidsinspecties), die de brochure op hun beurt op passende wijze moeten aanpassen om de kappers in hun land doeltreffend te bereiken ⁽¹⁾.

De inhoud sluit nauw aan bij de referentiedocumenten die de sociale partners hebben verstrekt.

Het lijkt geen twijfel dat de gezondheid en veiligheid op het werk en in het bijzonder de basis voor gezondheid en veiligheid op het werk — de algemene preventiebeginselen — belangrijker zijn dan ooit. Daarom is in dit document — naast de overeengekomen inhoud — ook enige informatie opgenomen over de richtsnoeren voor de aanpak van de uitdagingen op de werkplek in verband met de COVID-19-pandemie.

⁽¹⁾ Deze richtsnoeren kunnen ook nuttig zijn voor andere organisaties, instellingen, werkgroepen en comités op het niveau van de Europese Unie en op nationaal niveau.

1. Risicobeoordeling in het algemeen

1.1. Wettelijke verplichting: Kaderrichtlijn 89/391/EEG

Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk ⁽²⁾ (de kaderrichtlijn) legt werkgevers (ook die in de kappersbranche) diverse verplichtingen op. Op grond van artikel 5 is de werkgever verplicht te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met het werk verbonden aspecten. In dit kader wordt in artikel 6 bepaald dat de werkgever de nodige maatregelen voor de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers moet treffen, met inbegrip van de maatregelen ter preventie van beroepsrisico's, voor informatie en opleiding alsmede voor de organisatie en de benodigde middelen.

Op elke werkplek, ook in een kapsalon, is het van groot belang dat de algemene preventiebeginselen worden toegepast. Deze beginselen omvatten regels zoals het vermijden van risico's, het bestrijden van het risico aan de bron en het beoordelen van de risico's die niet kunnen worden vermeden. Overeenkomstig deze beginselen moet de werkgever een risicobeoordeling uitvoeren waarbij rekening wordt gehouden met de aard van de activiteiten van de onderneming.

Een ander zeer belangrijk beginsel op het gebied van de gezondheid en veiligheid op het werk is het substitutiebeginsel, dat in deze context inhoudt dat de voorkeur wordt gegeven aan cosmetische producten ⁽³⁾ die het hoogste beschermingsniveau bieden voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. Wanneer substitutie niet mogelijk is, moet de werkgever cosmetische producten gebruiken die de minste blootstelling met zich meebrengen (applicatoren met dubbele kamer, pasta's, granulaten enz.).

We wijzen er echter op dat in de bovenstaande punten de minimumvereisten worden toegelicht zoals die in de kaderrichtlijn en andere relevante richtlijnen zijn vastgesteld, en dat de lidstaten strengere eisen mogen handhaven of toepassen. Met andere woorden, de lidstaten kunnen zelf beslissen welke specifieke oplossingen het best bij hun situatie passen, op voorwaarde dat aan de minimumvereisten op het niveau van de Europese Unie wordt voldaan. Daarom adviseren we de gebruikers van deze richtsnoeren in de lidstaten eerst de nationale bepalingen tot uitvoering van de kaderrichtlijn en andere relevante richtlijnen in hun nationale rechtsstelsels na te gaan.

1.2. Risico's en gevolgen

Kappers worden op hun werkplek blootgesteld aan **verschillende soorten risico's** die pijn en ziekte kunnen veroorzaken, en ook tot ongevallen kunnen leiden.

De meeste kappers zijn vrouwen (vaak in de vruchtbare leeftijd). De arbeidsomstandigheden van zwangere werkneemsters moeten in overeenstemming zijn

⁽²⁾ PB L 183 van 29.6.1989, blz. 1.

⁽³⁾ Cosmetische producten worden gereguleerd door Verordening (EG) nr. 1223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 betreffende cosmetische producten, zoals gewijzigd (PB L 342 van 22.12.2009, blz. 59). In deze verordening wordt bepaald dat de verantwoordelijke persoon (bv. de fabrikant, importeur of distributeur) voor elk op de markt geïntroduceerd cosmetisch product de veiligheid en de naleving van de relevante verplichtingen die in deze verordening zijn vastgelegd moet waarborgen. Producten die in een kapsalon worden gebruikt, moeten in overeenstemming zijn met de verordening.

met Europese wetgeving, in het bijzonder met [Richtlijn 92/85/EEG](#) ⁽⁴⁾, nationale wetgeving en collectieve arbeidsovereenkomsten. Op EU-niveau moeten de bijzondere veiligheids- en gezondheidseisen op het werk ten aanzien van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie door de werkgever in aanmerking worden genomen bij de planning en organisatie van de werkzaamheden (artikel 4, lid 1, en artikel 5). Met inachtneming van eventuele strengere nationale bepalingen moet de werkgever beoordelen of een zwangere vrouw een taak onder de gegeven arbeidsomstandigheden kan uitvoeren. Bijlage I van bovengenoemde richtlijn bevat een niet-limitatieve lijst van agentia, procedés en arbeidsomstandigheden met het oog op de in artikel 4, lid 1, bedoelde beoordeling, terwijl bijlage II een niet-limitatieve lijst bevat van agentia en arbeidsomstandigheden als bedoeld in artikel 6 (gevallen waarin blootstelling verboden is).

Beroepsrisico's kunnen verschillende oorzaken hebben: het gedrag van de kappers, de gebruikte technieken, de organisatie van het werk en de inrichting van de werkplek. Werkpraktijken en omgevingsfactoren die een risico kunnen vormen voor de gezondheid en veiligheid van kappers zijn onder meer:

- werken met natte handen;
- gebruik van cosmetische producten;
- gebruik van messen en scherpe instrumenten;
- lange tijd staan;
- langdurig in een gebogen houding werken;
- het niet of verkeerd dragen van beschermende uitrusting;
- het verkeerd aanbrengen van producten (bijvoorbeeld het niet op de aangegeven manier verdunnen van geconcentreerde producten, zoals shampoos en kleuringsproducten);
- onvoldoende variatie in houding en taken;
- onvoldoende bewegingsruimte;
- gebruik van slecht onderhouden materieel;
- slechte verlichting;
- tocht of temperatuurschommelingen;
- lawaai;
- ongeschikte opslag (niet droog, koel of bij kamertemperatuur) van producten (bv. cosmetica, flessen, spuitbussen, flacons, verpakkingen).

Deze risico's kunnen bijdragen tot **ernstige gezondheidsaandoeningen**. Het langdurig aannemen van een gespannen werkhouding, in combinatie met repetitieve bewegingen, kan pijn veroorzaken in handen, schouders, rug, benen (spataderen) en voeten, en werkgerelateerde **aandoeningen van het bewegingsapparaat** veroorzaken.

Herhaaldelijk contact met water en cosmetische producten kan handeczeem, allergische reacties, hoofdpijn en ademhalingsproblemen veroorzaken.

Ademhalingsproblemen kunnen ook worden veroorzaakt door een inadequaat ventilatiesysteem of het ontbreken van een dergelijk systeem.

Lawaai op de werkplek kan ook blijvende gehoorschade of tinnitus veroorzaken. Lawaaiërende apparatuur (b.v. haardrogers) en zelfs achtergrondmuziek verstoren de communicatie en verhogen het gevoel van vermoeidheid.

⁽⁴⁾ Richtlijn 92/85/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 inzake de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie (tiende bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG), zoals gewijzigd, blz. 1.

De organisatie van de arbeidstaken, de inrichting van de werkplek en de lange en onregelmatige arbeidstijden kunnen ook bij kappers — net als bij alle andere werknemers — leiden tot werkstress.

Over het algemeen hebben dergelijke aandoeningen een nadelige invloed op de arbeids- en levenskwaliteit en uiteindelijk kunnen deze gezondheidsproblemen sommige kappers ertoe dwingen hun beroep op te geven.

1.3. Risicobeoordeling: een instrument voor risicobeheersing

Het uitvoeren van een risicobeoordeling is een wettelijke verplichting en de beste manier om na te gaan hoe risico's beheerst kunnen worden. In het algemeen moet een risicobeoordeling worden aangepast aan een bepaalde werkplek en de specifieke kenmerken daarvan. In principe moet de werkgever de in het kapsalon bestaande en potentiële risico's beoordelen en hiervan een overzicht maken, vergezeld van preventie- en beschermingsmaatregelen. De werkgever moet de bevindingen ook met het personeel bespreken en vervolgens een relevant plan voor preventie en bescherming opstellen.

Om aan de risicobeoordelingsverplichting te voldoen, kunnen werkgevers gebruikmaken van een aantal onlinetools die op Europees en nationaal niveau beschikbaar zijn. Zo biedt de tool Online interactive Risk Assessment (OIRA), die het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA) heeft ontwikkeld, praktische instructies en hulpmiddelen voor de beoordeling van risico's in de kappersbranche. De tool is beschikbaar op <https://oiraproject.eu/nl/oira-tools/hairdressers>

Er zijn ook nationale bronnen en websites voor risicobeoordeling die werkgevers kunnen gebruiken.

Landen met hulpmiddelen voor risicobeoordeling

- **België.** Infografiek:
  - <http://www.coiffure.org/nl/sectorinfo/preventie-welzijn>
- **Duitsland.** Risicobeoordelingsapp voor kappers:
  - <https://www.bgw-online.de>

Landen met een eigen aanpak met interactieve tools voor risicobeoordeling

- **Nederland:**
  - <https://healthyhairdresser.nl/>
  - <https://healthyhairdresser.nl/rie>
- **Ierland.** BeSMART:
  - <http://www.besmart.ie>
  - <http://www.besmart.ie/supported-business-types>
- **Spanje.** *Peluquerías y centros de estética:*

- <https://www.prevencion10.es/>
- **Frankrijk.** De interactieve tool voor risicobeoordeling voor kappers is in januari 2021 online beschikbaar gesteld in samenwerking met ziekteverzekeringsorganisaties. Hierbij hoort ook een informatiebrochure met de belangrijkste arbeidsrisico's in de sector en de belangrijkste statistische gegevens over arbeidsongevallen en beroepsziekten.
  - Tool: <https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=outil75>
  - Informatiefolder: <https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=ED %206397>

Buiten de Europese Unie

- **Noorwegen.** *Risikohjelpen*, beheerd door de Noorse arbeidsinspectie: <https://risikohjelpen.arbeidstilsynet.no/>
- **Zwitserland.** *Protection de la santé et sécurité dans la branche de la coiffure. Manuel de la solution pour la branche* – een handleiding die in elk kapsalon beschikbaar moet zijn.
- **Het Verenigd Koninkrijk.** <http://www.hse.gov.uk/toolbox/> en <https://www.hse.gov.uk/simple-health-safety/risk/steps-needed-to-manage-risk.htm>

Bij de uitvoering en/of bijwerking van een risicobeoordeling kan men gebruikmaken van verschillende informatiebronnen, met name eigen waarnemingen van de werkgever, opmerkingen en suggesties van kappers, lessen uit bijna-ongevallen (gebeurtenissen die tot lichamelijk letsel, ziekte of schade hadden kunnen leiden, maar waarbij dat gelukkig niet is gebeurd) en een register van ongevallen.

Bij een risicobeoordeling worden risico's in kaart gebracht en passende preventie- en beschermingsmaatregelen vastgesteld om die risico's te elimineren of te beperken.

In het geval van het kappersvak omvatten de vastgestelde soorten risico's en de maatregelen om deze aan te pakken:

- biologische risico's — goede hygiënepraktijken toepassen, bijvoorbeeld het regelmatig desinfecteren van vloeren en toiletten;
- fysieke risico's — lawaai beperken en zorgen voor voldoende verlichting;
- chemische risico's (om reacties en gevoeligheid van de huid en de ademhalingswegen te voorkomen);
- elektrische risico's — uitsluitend gecertificeerde apparatuur gebruiken;
- uitglijden, struikelen en vallen — ervoor zorgen dat de werkplek en alle apparatuur goed worden onderhouden;
- brand- en snijwonden — uitsluitend gecertificeerde apparatuur gebruiken;
- werkgerelateerde stress — taken duidelijk omschrijven, enz.

Nieuwe risico's kunnen zich op elk moment voordoen en vereisen soms een onmiddellijke reactie. Als gevolg van de huidige COVID-19-pandemie moeten werkgevers bijvoorbeeld bij hun risicobeoordeling meer factoren in verband met biologische agentia in aanmerking nemen en veel meer regels volgen om hun personeel veilig te houden en de verspreiding van het coronavirus te voorkomen ⁽⁵⁾. Om werkgevers praktisch te ondersteunen, heeft EU-OSHA relevante richtsnoeren gepubliceerd over COVID-19 op de werkplek ⁽⁶⁾. Deze richtsnoeren helpen werkgevers om te gaan met gezondheids- en veiligheidsaspecten op

⁽⁵⁾ Ook opgelegd door de gezondheidsautoriteiten.

⁽⁶⁾ Zie hoofdstuk 3.

Niet-bindende richtsnoeren voor de kappersbranche

het werk tijdens deze ongekende gezondheids crisis (7). Zij bevatten ook een lijst van beschikbare nationale richtsnoeren voor specifieke sectoren en beroepen. Bovendien heeft EU-OSHA een specifieke online risicobeoordelingstool beschikbaar gesteld ter ondersteuning van de COVID-19-risicobeoordeling van de werkplek.

We wijzen erop dat het wettelijk verplicht is om de risicobeoordeling en de te nemen beschermings- of preventiemaatregelen te documenteren. Bij het documenteren van de risicobeoordeling is het raadzaam de volgende punten op te nemen:

- de naam en functie van de persoon of personen die de beoordeling verricht(en);
- de vastgestelde risico's;
- welke groep werknemers, in voorkomend geval, bijzondere risico's loopt;
- de naar aanleiding daarvan genomen noodzakelijke maatregelen;
- de naam en functie van de persoon of personen die verantwoordelijk is (zijn) voor de maatregelen;
- de follow-upperiode.

Het wordt ten eerste aanbevolen dat alle werknemers, met inbegrip van de kappers, kennis nemen van het verplichte preventieplan op hun werkplek en aanwijzingen krijgen over hoe zij dagelijks moeten handelen om hun eigen gezondheid en veiligheid en die van hun collega's te waarborgen. In het geval van het kappersvak omvat dit de veilige omgang met cosmetische producten en het voorkomen van ongevallen.

---

(7) Zie ook <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>

2. Specifieke aspecten van veiligheid en gezondheid op het werk in de kappersbranche

Ter bevordering van de aspecten van de werkomgeving die verband houden met de gezondheid en de veiligheid in de branche wordt aanbevolen een taakrooster op te stellen, zodat repetitieve bewegingen of inspannend werk gedurende langere tijd zoveel mogelijk worden vermeden. Het is ook van belang rekening te houden met de technische ontwikkeling op het gebied van ergonomie bij het aankopen van nieuwe apparaten en gereedschappen, en bij het inrichten of herinrichten van kapsalons⁽⁸⁾. Om ongevallen in het kapsalon te voorkomen en een veilige werkomgeving te waarborgen, wordt aanbevolen cosmetische producten onder geschikte omstandigheden op te slaan (koele omstandigheden tot maximaal kamertemperatuur), flessen verzegeld in de originele verpakking te bewaren en producten die brandgevaar opleveren, uit de buurt van brandbare materialen te houden⁽⁹⁾. Bovendien wordt aanbevolen collectieve en individuele beschermingsmaatregelen te nemen⁽¹⁰⁾.

2.1. Werkplek

De minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor voor de eerste maal gebruikte arbeidsplaatsen en voor reeds gebruikte arbeidsplaatsen staan vermeld in respectievelijk bijlage I en bijlage II van [Richtlijn 89/654/EEG](#) van de Raad van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen (eerste bijzondere Richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG)⁽¹¹⁾.

Beide bijlagen leggen verplichtingen op ten aanzien van fundamentele parameters zoals de stabiliteit en stevigheid van gebouwen, en de elektrische installaties in de gebouwen waarin de werkplekken zijn ondergebracht; vluchtwegen en nooduitgangen; brandmelding; brandbestrijding; alsmede luchtverversing in besloten werkruimten en het handhaven van een adequate temperatuur in de ruimten⁽¹²⁾, natuurlijke en kunstmatige verlichting; vloeren, plafonds en daken; ramen, deuren en poorten; afmetingen van ruimten; en luchtvolume van ruimten — bewegingsruimte op de werkplek, in de ontspanningsruimten en de sanitaire en andere voorzieningen⁽¹³⁾.

In het algemeen moet de werkplek goed georganiseerd en ergonomisch verantwoord zijn om de gezondheid en de veiligheid van de werknemers op het werk te waarborgen. Als de werkplek niet aan deze criteria voldoet, is de kans groot dat werknemers gezondheidsproblemen krijgen.

Belangrijk is dat kappers, net als veel andere werknemers, regelmatig te maken hebben met werkgerelateerde stress⁽¹⁴⁾. De oorzaken hiervan kunnen een hoge werkdruk zijn, de noodzaak om onregelmatige uren te werken, het onvermogen om voldoende pauzes te

⁽⁸⁾ Artikel 5, lid 2 en lid 3 (ergonomische werkplekken), van de Europese raamovereenkomst over de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk in de kappersbranche.

⁽⁹⁾ Artikel 6 (ongevallenpreventie en veiligheid op het werk) van de Europese raamovereenkomst over de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk in de kappersbranche.

⁽¹⁰⁾ Artikel 8 (maatregelen inzake collectieve bescherming) en artikel 9 (maatregelen inzake individuele bescherming) van de Europese raamovereenkomst over de bescherming van de gezondheid en de veiligheid op het werk in de kappersbranche.

⁽¹¹⁾ PB L 393 van 30.12.1989, blz. 1, zoals gewijzigd.

⁽¹²⁾ Zo wordt door koude de spierkracht die van de onderarmen wordt gevraagd, verhoogd en worden de pezen onder spanning gezet, wat leidt tot een onjuiste hantering van de uitrusting.

⁽¹³⁾ We wijzen erop dat in de bovengenoemde richtlijn slechts minimumvoorschriften zijn vastgelegd en dat de lidstaten op dit gebied strengere voorschriften kunnen invoeren.

⁽¹⁴⁾ Voor stressgerelateerde problemen, zie <https://osha.europa.eu/nl/themes/psychosocial-risks-and-stress>

nemen, buitensporige taakeisen of een gebrek aan duidelijkheid over de uit te voeren taken. Het is ook bekend dat werknemers die langdurig met stress te maken hebben, niet alleen geestelijke gezondheidsproblemen kunnen krijgen, maar ook ernstige fysieke gezondheidsproblemen, zoals aandoeningen van het bewegingsapparaat.

2.2. Opleiding en onderwijs

Kappers moeten tijdens hun beroepsloopbaan — overeenkomstig de desbetreffende nationale voorschriften — (opfris)cursussen volgen over diverse beroepsgerelateerde onderwerpen zoals ergonomische technieken en gezondheid en veiligheid op het werk. Het is de bedoeling dat zij kunnen omgaan met de veranderende werkomgeving en de risico's kunnen beoordelen die verbonden zijn aan het gebruik van bepaalde technieken/houdingen/apparatuur of aan bepaalde gewoonten.

De cursusinhoud moet worden gepresenteerd met de nadruk op praktische aspecten in een echte beroepsomgeving, zodat kappers het geleerde regelmatig en met succes in de praktijk kunnen brengen. Deze cursusinhoud kan ook op beeld worden geleverd, bijvoorbeeld op videoplatforms, apps, sociale media en met gebruik van smartphones.

2.3. Aandoeningen van het bewegingsapparaat

De meest voorkomende symptomen van aandoeningen van het bewegingsapparaat zijn pijn, jeuk, carpaletunnelsyndroom, irritatie, hitte, krampen, stijfheid, zwakte en verlies van tastzin tijdens het bewegen. De getroffen gebieden kunnen de schouders, ellebogen, polsen/handen (bovenste ledematen), knieën (onderste ledematen), nek en rug omvatten.

Aandoeningen van het bewegingsapparaat kunnen plotseling optreden, maar ontwikkelen zich meestal geleidelijk. Meestal worden pijn en vermoeidheid voor het eerst ervaren aan het eind van de werkdag, maar verdwijnen ze na een periode van rust. Later kan de pijn aanhouden, zelfs na rust. Bovendien kan de pijn slaapstoornissen veroorzaken, wat de werkprestaties ook weer beïnvloedt. Vervolgens kunnen de symptomen leiden tot korte perioden van ziekteverzuim. Uiteindelijk kan de pijn blijvend worden: vermoeide spieren werken niet langer efficiënt en er treden klinische symptomen op. Deze problemen ontwikkelen zich langzaam en het is vaak lastig de oorzaak ervan vast te stellen. Om te voorkomen dat de symptomen verergeren en onomkeerbaar worden, wordt kappers aangeraden hun huisarts over deze symptomen in te lichten zodra ze zich voordoen.

De **oorzaken** van aandoeningen van het bewegingsapparaat zijn belastende houdingen, statische belasting en het uitvoeren van repetitieve bewegingen.

Kappers nemen vaak een belastende houding aan, zoals langdurig in dezelfde houding werken of langdurig staan met ongeschikte schoenen. Door de aard van het werk moeten zij ook repetitieve bewegingen uitvoeren, zoals herhaaldelijk boven de schouders heffen van de armen, zijwaarts leunen of vooroverbuigen, de nek vooroverbuigen en te ver uitstrekken, en de polsen buigen of draaien. Het herhaaldelijk en gedurende lange perioden uitvoeren van dezelfde bewegingen verhoogt het risico op aandoeningen van het bewegingsapparaat.

Statische belasting treedt op wanneer een lichaamsdeel gedurende een lange periode (meer dan 4 seconden) in grotendeels dezelfde houding wordt gehouden, waarbij de spieren voortdurend onder spanning staan. Dit kan leiden tot problemen in schouders en armen, maar ook tot rugproblemen. Statische werkposities zijn onder meer zitten, staan of

een langdurig gebogen houding. Statische belasting komt vaak voor bij werk waarbij armen, ellebogen, polsen en vingers vaak worden bewogen, terwijl nek en schouders statisch blijven.

Geschikte **preventie- en beschermingsmaatregelen** omvatten de invoering van passende werkmethoden: de kapper moet voorkomen gedurende lange tijd in een ongemakkelijke houding te werken door taken af te wisselen (taakrotatie), door staand en zittend werk af te wisselen, door een kapperskruk te gebruiken, door tijdens het werk rond de klant te lopen, door op een gepaste afstand te werken (niet te dichtbij, niet te veraf, niet te hoog, niet te laag), door de klant om medewerking te vragen (bv. meer rechtop gaan zitten of iets voorover buigen) en door het aannemen van een gezonde houding en in de spiegel te controleren of deze houding correct is. Andere maatregelen zijn het aanpassen van kappersstoelen en/of krukken aan de lengte van de klant, het aanpassen van de hoogte van de spoelbak, het gebruik van goede kniptechnieken (palm-to-palm-techniek) en het gebruik van goed onderhouden scharen en lichtgewicht haardrogers.

Meer informatie over hoe kappers aandoeningen van het bewegingsapparaat kunnen voorkomen, is elders beschikbaar ⁽¹⁵⁾.

2.3.1. Inrichting van de werkplek en adequate uitrusting

Er zijn ook andere factoren die tot aandoeningen van het bewegingsapparaat kunnen leiden.

De **oorzaken** zijn onder meer een slecht ingerichte werkplek, bijvoorbeeld gangen die niet breed genoeg zijn; obstakels; onvoldoende bewegingsruimte om taken uit te voeren; onjuiste hoogte van kappersstoelen, klantenstoelen, wastafels, rolkrukken en trolleys; gladde vloeren; en onvoldoende en/of zeer fel licht.

Werken op de verkeerde hoogte kan een belasting vormen voor de rug-, schouder- en nekspieren van de kapper. Dit kan gebeuren als de wasbakken of de kappersstoelen zich niet op de ideale hoogte bevinden. Als de afstand tussen de neksteun en de achterkant van de wasbak bijvoorbeeld te groot is, moet de kapper zich uitstrekken om de klant te bereiken. Dit kan problemen veroorzaken in de rug, schouders en armen.

Preventie- en beschermingsmaatregelen kunnen op verschillende gebieden worden genomen.

Kenmerken van een goed ingerichte werkomgeving zijn:

- functionele nabijheid van de verschillende gebieden en zones (wat voor een vlotte doorstroming van het verkeer tussen de verschillende zones zorgt);
- voldoende en goed georganiseerde ruimte met bewegingsvrijheid op de werkplekken;
- een goede verlichting (voldoende maar niet te fel);
- een geschikte vloer (stabiel, effen, stevig en slipvast, zonder obstakels);
- goede ventilatie;
- een constante en geschikte temperatuur;
- een ontspanningsruimte en een gemakkelijk toegankelijke opslagruimte voor producten.

Goed meubilair is ook belangrijk en omvat:

⁽¹⁵⁾ Bronnen: Verhamme, M., "A close shave", *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Gent, 2014 (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>); en Coiffure, *Fiches Zorg voor jezelf! – Huidpreventie en ergonomie voor de kapper*, Coiffure, Gent (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-lr.pdf).

- verstelbare kappersstoelen (waarin de klanten zitten);
- in hoogte verstelbare en vrijstaande wasbakken, met de mogelijkheid ze in een diagonale positie te plaatsen;
- een ergonomische combinatie van stoel en spoelbak (waarbij de afstand tussen de neksteun en de rugleuning van de spoelbak zodanig is dat de kapper zich minder naar de klant hoeft uit te strekken);
- in de hoogte verstelbare rolkrukken met een draaibare zitting die licht naar voren helt om de natuurlijke curve van de wervelkolom te behouden, en in de hoogte verstelbare trolleys met wieltjes.

Goede uitrusting omvat:

- een ergonomische schaar met een pinksteun, speciaal aangepast voor rechts- of linkshandigen;
- lichte en draadloze tondeuse met ovale handgreep;
- lichte haarborstels met een voldoende lange en niet glijdende steel, en ergonomische haardrogers (licht en zo stil mogelijk en speciaal aangepast aan rechts- of linkshandigen), met een cilindrische of ovale handgreep, die zo weinig mogelijk trillen.

Gebrekkig onderhoud van de uitrusting of onvoldoende vervanging van beschadigd materiaal verhoogt het risico op aandoeningen van het bewegingsapparaat als gevolg van belastende houdingen, inspanning, repetitieve bewegingen, enz.

2.4. Huidziekten

De meest voorkomende **symptomen** van contacteczeem (irriterend en allergisch) zijn een droge huid, rode vlekken, jeuk, een schilferende huid, een gespleten huid/blaren, pijn en een gebarsten huid.

Eczeem is een ontstekingsreactie van de huid die verschillende oorzaken heeft. Eczeem is niet besmettelijk (en wordt niet veroorzaakt door bacteriën, schimmels of virussen) en kan niet van de ene op de andere persoon worden overgedragen. De beschadigde huid is echter vatbaar voor infecties.

Er zijn twee soorten contacteczeem (dermatitis): irriterend en allergisch.

De **oorzaken** van contacteczeem zijn een vochtige omgeving en cosmetica, met name het wassen van haar zonder handschoenen te dragen, waardoor de huid in direct contact komt met cosmetische producten (shampoo, haarverf, haarbehandelingen, enz.), en het regelmatig gebruik van scharen en scheermesjes.

Handontsteking is meestal het gevolg van een geïrriteerde huid, veroorzaakt door kortstondig contact met sterke cosmetische producten zoals bleekmiddel of haarverf; (hoofdzakelijk) herhaaldelijk contact met irriterende stoffen; en frequent werken met natte producten of milde cosmetische producten zoals shampoo en zeep.

Herhaald contact met water is een van de belangrijkste oorzaken van eczeem. Kappers lopen een groter risico op huidproblemen als hun handen meer dan twee uur per dag aan water worden blootgesteld, als hun handen meerdere keren per dag nat zijn of als ze meer dan tien keer per dag shampoo aanbrengen bij klanten.

2.4.1. Preventie- en beschermingsmaatregelen

2.4.1.1. Adequate bescherming van de huid

De basismethode voor huidbescherming is het gebruik van cosmetische producten die de hoogste mate van bescherming bieden voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers of, indien vervanging niet mogelijk is, het gebruik van producten met de laagste mate van blootstelling, en het afwisselen van taken. Aanbevolen wordt om indien mogelijk een evenwicht te vinden tussen nat en droog werk, zodat herhaald contact gedurende lange perioden met water en huidirriterende stoffen wordt vermeden. In principe is het raadzaam dat kappers een milde soort zeep en handcrème gebruiken (zonder kleurstoffen en parfums), nikkelvrij materiaal⁽¹⁶⁾ en poedervrije handschoenen⁽¹⁷⁾ (een geschikt type wegwerphandschoenen of herbruikbare handschoenen), tijdens het werk geen sieraden aan handen en vingers dragen en het haar knippen alvorens het te verven.

Naast de afwisseling van nat en droog werk in het kapsalon kan de kapper ook in zijn of haar privéleven de handen beschermen door in de winter buiten warme handschoenen te dragen, door beschermende handschoenen te gebruiken bij het uitvoeren van nat werk thuis en door wonden onmiddellijk en hygiënisch te behandelen.

Huidcrèmes. Het gebruik van neutrale, hydraterende/vochtinbrengende huidcrèmes wordt aanbevolen. De crèmes mogen geen kleurstoffen of parfums bevatten, aangezien deze allergieën kunnen veroorzaken. Alle werknemers moeten hun eigen crème hebben, of deze moet in een dispenser worden verstrekt om kruisbesmetting tussen verschillende werknemers te voorkomen.

Handschoenen (wegwerphandschoenen of herbruikbare handschoenen — aangepast aan de taak). Enkel het geschikte soort handschoenen biedt bescherming. Voor sommige kapperswerkzaamheden is het gebruik van wegwerphandschoenen — die zeer dun en over het algemeen comfortabeler zijn — aangewezen, terwijl andere kapperswerkzaamheden beter kunnen worden uitgevoerd met herbruikbare handschoenen, die dikker zijn. Alle handschoenen moeten latexvrij zijn.

Wegwerphandschoenen. Omdat het dragen van handschoenen de belangrijkste maatregel is om huidproblemen tot een minimum te beperken, moeten altijd wegwerphandschoenen worden gedragen bij het mengen, aanbrengen en uitspoelen van haarverf en kleurspoelingen; bij het mengen, aanbrengen en uitspoelen van bleekmiddelen; bij het bereiden, aanbrengen, neutraliseren en afspoelen van permanentoplossingen; en tijdens andere soorten wassen en spoelen van het haar.

Meer dan 30 minuten per uur met de handen in water werken is niet aan te raden. En wanneer meer dan de helft van de werkdag wordt besteed aan wassen of spoelen, is de kans groot dat de huid droog wordt. Daarom wordt aanbevolen dat kappers bij deze werkzaamheden wegwerphandschoenen (zonder latex) dragen met lange manchetten die de pols en de onderarm bedekken (idealiter ongeveer 30 cm lang van manchet tot vingertoppen), zodat er geen vloeistof in kan lopen. Deze handschoenen moeten poedervrij en glad zijn.

⁽¹⁶⁾ Bronnen: Verhamme, M., "Op één haar na", *Ergonomie voor startende kappers – Transnationaal ESF project*, Coiffure, Gent, 2015 (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-nl-12pt-lr_0.pdf); Coiffure, *Fiches Zorg voor jezelf! – Huidpreventie en ergonomie voor de kapper*, Coiffure, Gent (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-lr.pdf); en Verhamme, M., "A close shave", *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Gent, 2014 (https://www.febelhair.org/sites/default/files/esf-project-eng_def-hr-zonder_afloop-printer.pdf).

⁽¹⁷⁾ Zie *PPE Regulation Guidelines – Guide to application of Regulation EU 2016/425 on personal protective equipment* (<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29201>) en Richtlijn 89/656/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor het gebruik op het werk van persoonlijke beschermingsmiddelen door de werknemers.

Kappers kunnen onder de waterdichte handschoenen dunne katoenen handschoenen dragen om het transpiratievocht te absorberen.

Herbruikbare handschoenen. Om kapperseczeem te voorkomen, zouden kappers ook dikkere, herbruikbare handschoenen moeten gebruiken bij het schoonmaken en ontsmetten van apparatuur, wasbakken, vloeren, enz.

Handschoenen zijn persoonlijk en mogen nooit gedeeld worden. De handschoenen moeten correct worden uitgetrokken. De binnenkant van herbruikbare handschoenen moet droog zijn voordat ze weer worden aangetrokken.

Tips voor het gebruik van handschoenen:

- Koop de juiste vorm en maat (klein/middelgroot/groot).
- Zorg ervoor dat de handen schoon en droog zijn voordat de handschoenen worden aangedaan.
- Verwijder sieraden.
- Breng crème aan na het uittrekken van de handschoenen.
- Gebruik wegwerphandschoenen nooit opnieuw.
- Sla bij nat werk de manchet van de kappershandschoen om.

2.4.1.2. Inrichting van de werkplek

Er moet een aparte mengpost zijn die grotendeels is afgesloten van het kapsalon.

2.4.1.3. Niet-allergische uitrusting

Sommige mensen zijn allergisch voor het metaal nikkel en krijgen een allergische reactie wanneer voorwerpen, zoals nikkelhoudende sieraden of apparatuur, in contact komen met hun huid. Kappers kunnen allergisch zijn voor nikkel voordat zij het beroep uitoefenen of kunnen later een dergelijke allergie ontwikkelen (personen die allergisch zijn voor een bepaalde stof hebben een grotere kans om allergieën voor andere stoffen te ontwikkelen). In kapsalons kan nikkel worden aangetroffen in roestvrijstalen gebruiksvoorwerpen zoals scharen en haarspelden, waardoor kappers met een allergie risico lopen op irritatie of allergische reacties.

We raden kappers aan sieraden van hun handen en vingers te verwijderen en deze gedurende de hele werkdag af te laten. Sieraden belemmeren immers het correct wassen en drogen van de handen, terwijl dat vaak nodig is bij het uitvoeren van natte werkzaamheden. Bovendien kunnen vocht en cosmetica zich onder de sieraden ophopen en huidproblemen veroorzaken.

Nadere informatie over huidziekten is elders beschikbaar ⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ Bronnen: Verhamme, M., "A close shave", *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Gent, 2014 (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>); en Coiffure, *Fiches Zorg voor jezelf! – Huidpreventie en ergonomie voor de kapper*, Coiffure, Gent.

⁽¹⁹⁾ Bron: "SafeHair 1.0 en 2.0: Huidbescherming in de kappersbranche" op <https://www.safehair.eu/nl/safehair/homepage/>, waar ook een medisch referentiedocument te vinden is: https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagendokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf

2.5. Ademhalingsproblemen

Kappers kunnen ademhalingsproblemen ondervinden door blootstelling aan stoffen die aanwezig zijn in cosmetische producten zoals kleurstoffen, bleekmiddelen, haarstrikmiddelen, haarlak, parfums en geurstoffen. Een dergelijke blootstelling kan een allergische reactie in de luchtwegen veroorzaken, wat leidt tot symptomen als hoesten, hijgen en ademnood, niezen, neusverstopping en astma.

Het is bekend dat aandoeningen van de luchtwegen zich pas ontwikkelen na herhaalde blootstelling aan lage niveaus van dergelijke stoffen gedurende langere tijd. De symptomen kunnen optreden na gebruik van de betreffende stof en worden verergerd door een gebrek aan (goede) ventilatie. Na verloop van tijd, wanneer iemand eenmaal voor een bepaalde stof gevoelig is geworden, kan een enkel contact met zelfs zeer kleine hoeveelheden van die stof de symptomen opwekken bij niveaus die veel lager liggen dan deze die aanvankelijk de overgevoeligheid veroorzaakten. De gezondheid van de betrokkene verbetert vaak wanneer hij of zij niet werkt.

Preventie- en beschermingsmaatregelen omvatten risicobeoordeling, toepassing van het substitutiebeginsel en een goed ventilatiesysteem.

Zoals aangeraden in hoofdstuk 1, moeten werkgevers een risicobeoordeling uitvoeren om na te gaan bij welke taken er stoffen worden gebruikt of vrijkomen die ademhalingsproblemen kunnen veroorzaken, wie hiervan schade kan ondervinden en op welke wijze. Vervolgens moeten zij producten gebruiken die de hoogste bescherming bieden voor de gezondheid en veiligheid van de werknemers, of producten die de laagste blootstelling met zich meebrengen overeenkomstig het substitutiebeginsel. De werkgever moet methoden overwegen om blootstelling te voorkomen als vervanging niet mogelijk is, en de blootstellingsconcentratie, -tijd en -frequentie en het aantal blootgestelde werknemers tot een minimum beperken. De risicobeoordeling moet dus methoden omvatten om de emissies aan de bron te beheersen door het werkproces te wijzigen (vermijden van de productie van aerosolen en dampen, installeren van een goed ventilatiesysteem om de emissies te beheersen en andere regelingen voor de werkplek, zoals het inrichten van afzonderlijke zones voor het mengen van stoffen).

Het wordt sterk aanbevolen dat kappers niet-verdampende bleekmiddelen en pompsprays (zonder gas) gebruiken en geconcentreerde producten (bv. shampoos, kleurstoffen) op de juiste manier verdunnen.

Het verdient aanbeveling de blootstelling en de gezondheidsproblemen regelmatig te controleren en opnieuw te beoordelen. Bij ademhalingssymptomen die verband kunnen houden met het werk moeten medische controles worden uitgevoerd. Het verdient aanbeveling dat de bevindingen worden geregistreerd en dat de werknemers en/of hun vertegenwoordigers worden geraadpleegd, met name bij de beoordeling van risico's, blootstellingen en ademhalingsproblemen op de werkplek, bij de vervanging van bepaalde stoffen, bij de keuze van persoonlijke beschermingsmiddelen en bij de resultaten van de controles, waaronder de gezondheidscontroles. Het is bekend dat voor sommige werknemers blootstelling aan latex niet alleen kan leiden tot huiduitslag, netelroos, jeuk en neus-, oog- of sinusklachten, maar ook tot een latexallergie⁽²⁰⁾ of astma.

Nadere informatie over huidziekten is elders beschikbaar⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Er is ook een risico op allergie type I (shock) voor de klant.

⁽²¹⁾ Bron: EU-OSHA, "Inhalatie-allergenen", *Factsheet 39*. <https://osha.europa.eu/nl/publications/factsheet-39-respiratory-sensitisers>

2.6. Tinnitus, gehoorbeschadiging en vermoeidheid als gevolg van lawaai op het werk

Langdurige blootstelling aan veel lawaai op het werk ⁽²²⁾ kan tinnitus (beltoon, fluiten, zoemen of neuriën in de oren) of slechthorendheid veroorzaken, wat een pijnlijke aandoening is en kan leiden tot slaapstoornissen. Gehoorverlies kan blijvend zijn. Gehoorbeschadiging kan ook worden veroorzaakt door een plotseling zeer hard geluid.

Een hoog geluidsniveau op het werk, dat in het geval van kapsalons wordt veroorzaakt door luidruchtig materiaal (bv. haardrogers) en achtergrondmuziek, kan het ook moeilijker maken om waarschuwingen te horen. Bovendien zijn mensen zich minder bewust van wat er in hun omgeving gebeurt, wat kan leiden tot veiligheidsrisico's, met een risico op letsel. Lawaai maakt ook de communicatie meer gespannen, waardoor gevoelens van vermoeidheid toenemen.

Door het volume van het achtergrondgeluid te verlagen, bijvoorbeeld door de muziek zachter te zetten, wordt het gemakkelijker om te praten en te luisteren, en verlopen gesprekken vlotter.

Men moet zich de vraag stellen: "Is er een geluidsprobleem en kan ik een normaal gesprek voeren met mijn collega's die zich op twee meter afstand bevinden?". Als het niet mogelijk is het lawaai van apparatuur te verminderen, dan moet deze idealiter worden vervangen door apparatuur die stiller is of door een ander, stiller proces en moet de tijd die werknemers in een lawaaierige ruimte doorbrengen, worden beperkt.

⁽²²⁾ De wettelijke bepalingen hierover staan in Richtlijn 2003/10/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 februari 2003 betreffende de minimumvoorschriften inzake gezondheid en veiligheid met betrekking tot de blootstelling van werknemers aan de risico's van fysieke agentia (lawaai) (zeventiende bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, zoals gewijzigd) (PB L 42 van 15.2.2003, blz. 38).

Lijst van nuttige links

Door de sociale partners opgestelde brochures

Verhamme, M., “Op-één-haar-na”, *Ergonomie voor de startende kapper – Transnationaal ESF-project*, Coiffure, Gent, 2015: https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-nl-12pt-lr_0.pdf

Verhamme, M., “Op-één-haar-na”, *Huidpreventie voor de startende kapper – Transnationaal ESF-project*, Coiffure, Gent, 2015: https://www.febelhair.org/sites/default/files/huidpreventie-2015-nl-12pt-lr01_0.pdf

Coiffure, *Fiches Zorg voor jezelf! – Huidpreventie en ergonomie voor de kapper*, Coiffure, Gent: https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-lr.pdf

Verhamme, M., “A close shave”, *Transnational ESF Project – Final report – phase 1*, Coiffure, Gent, 2014: https://www.febelhair.org/sites/default/files/esf-project-eng_def-hr-zonder_afloop-printer.pdf

SafeHair, “SafeHair 1.0 en 2.0” (“Huidbescherming in de kappersbranche”, project van sociale partners): <https://www.safehair.eu/nl/safehair/homepage/>

ErgoHair, *We zetten er de knip in! – Ergonomische tips voor de werkgevers*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-BXL-EMPLOYERS-2019-NL-HR-print.pdf>

ErgoHair, *We zetten er de knip in! – Ergonomische tips voor de werknemer*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-BXL-EMPLOYEEES-2019-NL-HR-print.pdf>

ErgoHair, *We zetten er de knip in! – Ergonomische tips voor onderwijs en training*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-BXL-EDUCATION-2019-NL-HR-print.pdf>

Onderzoeken van sociale partners

ErgoHair, *Musculoskeletale gezondheid van kappers – bescherming van de gezondheid en veiligheid op het werk*, 2019 (medisch referentiedocument): https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/Medisch-Referentiedocument_DRAFT.pdf

Sonsmann, F., Braumann, A., Wilke, A., Malte John, S. en Wulfhorst, B., *Occupational Skin Diseases in the Hairdressing Trade*, University of Osnabrück (medisch referentiedocument): https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagendokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf

Skoufi, G. I., Nena, E., Kostikas, K., Lialios, G. A., Constantinidis, T. C., Daniil, Z. and Gourgouljanis, K., “Work-related respiratory symptoms and airway disease in hairdressers”, *International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, vol. 4, 2013, blz. 53-60.

Dulon, M., Peters, C., Wendeler, D. en Nienhaus, A., “Trends in occupational airway diseases in German hairdressers: Frequency and causes”, *American Journal of Industrial Medicine*, vol. 54, 2011, blz. 486-493.

Voorbeelden uit lidstaten

ErgoHair, *Good Practice Examples*: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-GOOD-PRACTICE-EXAMPLES-2019-ENG.pdf>

“A close shave” (video in het Nederlands, met Engelse ondertitels): <https://www.youtube.com/watch?v=Fhi4cXg7gqM>

“Healthy Hairdresser”: <https://healthyhairdresser.nl/>

Publicaties van EU-OSHA

OSHWiki:

[https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_\(OSHA\)](https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_(OSHA))

“Psychosociale risico’s en stress op het werk”: <https://osha.europa.eu/nl/themes/psychosocial-risks-and-stress>

E-facts 34 – Risk assessment for hairdressers: <https://osha.europa.eu/nl/publications/e-fact-34-risk-assessment-hairdressers>

De gezondheid van het bewegingsapparaat van kappers: <https://osha.europa.eu/nl/publications/musculoskeletal-health-hairdressers/view>

Occupational Health and Safety in the Hairdressing Sector (rapport over gezondheidsrisico’s in de kappersbranche): <https://osha.europa.eu/nl/publications/occupational-health-and-safety-hairdressing-sector/view>

OiRA

“Hoe voer je een risicobeoordeling uit?": <https://oiraproject.eu/nl/how-carry-out-risk-assessment>

“OiRA-tools” (kappersbranche): https://oiraproject.eu/nl/oir-tools?text=&field_sector_category %5B1192 %5D=1192&sort=date

Aan COVID-19 gerelateerde kwesties

“COVID-19: Back to the workplace – Adapting workplaces and protecting workers”: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_Back_to_the_workplace_-_Adapting_workplaces_and_protecting_workers

OiRA-tool – COVID-19-revisie: <https://oiraproject.eu/oir-tools/eu/covid-19/covid-19-revision>

“COVID-19 – Protection of the Health of Hairdressers”: <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>

CONTACT OPNEMEN MET DE EU

Kom langs

Er zijn honderden Europe Direct-informatiecentra overal in de Europese Unie. U vindt het adres van het dichtstbijzijnde informatiecentrum op: https://europa.eu/european-union/contact_nl

Bel of mail

Europe Direct is een dienst die uw vragen over de Europese Unie beantwoordt. U kunt met deze dienst contact opnemen door:

- te bellen naar het gratis nummer: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bepaalde telecomaandieners kunnen wel kosten in rekening brengen),
- te bellen naar het gewone nummer: +32 22999696, of
- een e-mail te sturen via: https://europa.eu/european-union/contact_nl

WAAR VINDT U INFORMATIE OVER DE EU?

Online

Informatie over de Europese Unie in alle officiële talen van de EU is beschikbaar op de Europa-website op: https://europa.eu/european-union/index_nl

EU-publicaties

U kunt publicaties van de EU downloaden of bestellen op: <https://op.europa.eu/nl/publications>. Als u meerdere exemplaren van gratis publicaties wenst, neem dan contact op met Europe Direct of uw plaatselijke informatiecentrum (zie https://europa.eu/european-union/contact_nl).

EU-wetgeving en aanverwante documenten

Toegang tot juridische informatie van de EU, waaronder alle EU-wetgeving sinds 1952 in alle officiële talen, krijgt u op EUR-Lex op: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data van de EU

Het opendataportaal van de EU (<http://data.europa.eu/euodp/nl>) biedt toegang tot datasets uit de EU. Deze gegevens kunnen gratis worden gedownload en hergebruikt, zowel voor commerciële als voor niet-commerciële doeleinden.

Publications Office
of the European Union